

AARHUS TEATERS STUDIO

SPIL

af Samuel Beckett

KØKKENELEVATOREN

af Harold Pinter

»DJÆVELEN« PÅ TAGET

Forsiden af programmet viser dragefiguren på taget af Aarhus Teater. Lige fra teatret blev bygget ved århundredskiftet har adskillige forset sig på Hansen Rejstrups lille drage, der med halvt udbredte flagermusevinger kroner fru Thalias hus.

Mange gav deres åbenlyse forargelse luft over anbringelsen af denne »Djævel«. Man gik endda så vidt, at man forhørte sig om stiftsprovst Hans Sørensens mening angående uhyret.

Hos denne præst søgte århusianerne ofte råd! Han var en af byens kendte skikkelser. Hans svar var altid djærve og udtryk for sand forståelse af mennesker og deres bekymringer.

Med stilfærdig lune og klog menneskelighed svarede stiftsprovsten de forargede:

– Jeg véd ikke af, at denne skulptur skal forestille en djævel, men er det en djævel, betyder det vel, at det nye teater har sat djævelen udenfor.

Figuren er imidlertid en drage, og dragerne har fra gammel tid haft privilegium på at vogte de kosteligste skatte – derfor sidder dragen med rette på Aarhus Teater.

Fra sin høje frontispice over maskernes guldbremme – med irgrøn patina – har den nu i 63 år værnet om teatrets kunst. Uberørt af forargelsen dengang og glemselen nu.

Billedet på forsiden blev taget af fabrikant Wilson, inden man afleverede figuren, og det opbevares stadig i dette firmas arkiv sammen med billeder af den pragtfulde vindfløj på Christiansborg slot, døbefonten i Sct. Johannes Kirken og mange andre.

Thyge Klemann.

Nyt initiativ

Forlaget ARENA, Fredensborg, indleder samtidigt med starten på Aarhus Teaters Studio et nyt initiativ, idet man så vidt muligt vil søge at udgive teksterne til de mere interessante stykker på teatrenes repertoire for en forholdsvis billig penge til salg i selve teatret. Man lægger ud med Becketts »Spil«, der udgives sammen med hørespillet »Hvo som falder«. Det andet stykke i Studio-scenens forestilling, Harold Pinters »Køkkenelevatoren« findes allerede på tryk i antologien »Moderne Dramatik« (ARENA).

Becketts nyeste

Man mærker romanforfatteren Becketts sans for såkaldt bevidsthedsstrøm bag hans nyeste eksperiment i den dramatiske genre, den lille enakter »Spil«, hvor tre personer i hver sin urne på kommando af en projektør successivt giver sig til at tale højt om det, der løber gennem hovedet på dem. Øjensynlig har de alle tre, to kvinder og en mand, været indblandet i en temmelig banal trekantshistorie. Nu bagefter gentager de for måske titusinde gang de betragtninger, de hver for sig har gjort sig om deres respektive indsatser i sagen, hvis det ellers er den samme historie, de taler om.

Utrætteligt »søger de efter en mening, hvor der næppe er nogen« for dog at retfærdiggøre sig på en eller anden måde, selv om deres eneste øjenvidne måske kun er denne ubarmhjertige lysstråle, der af Beckett selv karakteriseres som en slags »forhørsdommer, der løfter sin anklagende finger imod dem«. Måske er projektøren kun øje, uden forstand bag, et øje, der bare registrerer eller leder efter en sandhed blandt alle disse abrupte udtalelser. Måske repræsenterer den bare den menneskelige samvittighed.

Ingen af de implicerede hører, hvad de andre siger. Sagen kan ikke genoptages, sket er sket. Bordet fanger, det frygtelige monstrum af velsignelse og forbandelse, der hedder tid, gør opgaven umulig. Alligevel kan disse mennesker ikke lade være med at rode rundt i deres fortid for måske at finde et lyspunkt et eller andet sted. »Hvis bare jeg kunne sige til mig selv: Der er ingen mening i dette . . . ligegyldig hvilken. Jeg kan ikke«, siger en af personerne undervejs som et udtryk for den såre menneskelige, men netop derfor så temmelig irrationelle stræben efter at finde ud af meningen med alt det, som overgår den enkelte livet igennem.

Stykket igennem glimter Becketts skarpe virkelighedsiaagttagelse i koncise replikker, hvor hver enkelt får lejlighed til at afsløre sit særlige syn på trekantssaffæren og dermed sig selv. Manden går endda så vidt, at han fantaserer over, hvordan han kunne tænke sig en »menage a trois«, den gamle haremsdrøm, med to piger (eller flere) i skøn fordragelighed på én gang. Men »vi havde ingen levemåde«, konstaterer han til slut.

Chr. Ludvigsen.

Ruth Brejnholm, Gyrd Løfqvist og Elin Reimer i *Spil*.
(Prøvebillede.)

Erno Müller og Gyrd Løfqvist i *Køkkenelevatoren*.

AARHUS TEATERS STUDIO

1. forestilling sæsonen 1963-64

SPIL

af

SAMUEL BECKETT

Oversættelse: *Chr. Ludvigsen*

Dekoration: *Ivan Mogensen* efter idé af *Preben Harris*.

Belysning: *Carlo Andreassen* og *Peter Eszterhas*

Iscenesættelse: *Preben Harris*

Personerne:

Første kvinde	<i>Ruth Brejnholm</i>
Anden kvinde	<i>Elin Reimer</i>
Manden	<i>Gyrd Løfquist</i>

KØKKENELEVATOREN

Enakter af

HAROLD PINTER

Oversættelse: *Klaus Rifbjerg*

Dekoration: *Ivan Mogensen* – Kostumer: *Maria Deleuran*

Lydteknik: *Bent Andersen*

Iscenesættelse: *Preben Harris*

Personerne:

Ben	<i>Gyrd Løfquist</i>
Gus	<i>Erno Müller</i>

Handlingen foregår i vore dage.

Scenemester: *Aage Rishøj*.

Belysningsmester: *Carl E. Andreassen*.

Overregissør: *Harald Meller*. – Frisør: *Caroline Nielsen*.

Længste ophold mellem stykkerne.

Spilletid: Ca. 2 timer.

KØKKENELEVATOREN

Harold Pinter er, ligesom flere af sine dramatikerkolleger, født i East End i London. Han er 34 år og har til for ganske nylig selv været skuespiller. Hans scenenavn er David Baron, og han har bl. a. spillet Goldberg i *Fødselsdagsselskabet* og Mick i *Gæsten*. Hans karriere som dramatiker kan ikke sammenlignes med hans samtidige kollegers første skridt på dramatikervejen. De fleste, som Brendan Behan, Shelagh Delaney og Frank Normann er startet hos f. eks. Joan Littlewood og på ambitiøse provinsselskaber. Men Pinter gik en anden vej. Han indleverede sit første skuespil *The Room* til et London-selskab, der straks gik i gang med at spille det. Og selv om denne debut ikke blev en sensationel succes, var alle dog enige om, at her var man stillet over for noget helt nyt og meget personligt i engelsk teater.

Det er interessant, at Aarhus Teater året efter at have spillet *Fødselsdagsselskabet* får lejlighed til med *Aarhus Teaters Studio* at vise det skuespil, som Pinter selv kalder sit svar på *Fødselsdagsselskabet*. I *Køkkenelevatoren* lader han de samme mærkelige terrorister Goldberg og McCann ende i en kælder, hvor de bliver ofre for den samme terror, som de selv repræsenterede i *Fødselsdagsselskabet*. Dog skal det bemærkes, at de to karakterer ikke er helt de samme som i »Fødselsdagsselskabet«. Dette gør han for at vise, at også *de* er bange og har en eller anden trussel svævende over sig.

Pinter kalder sine tre første skuespil for »trusselskomedier«. Og det er ikke tilfældigt. Som fællesnævner har de en sær besættende, drømmeagtig og mareridtsbetonet stemning. Han forstår at dække sine spor temmeligt godt. Hvad repræsenterer disse to mænd, der venter på ordrer? – Pinter lader os kun vide, at det er to mænd, der som medlem af en forbryderorganisation venter på deres næste offer. Forfatteren lader bevidst folk sige nonsens ord til hinanden, men kun for at vildlede og samtidig tvinge os til ikke at tænke i alt for fastlagte baner. Teknikken med at sprede tvivl i alting og parre tilsyneladende klare udsagn af disses modsætning er tydeligt gjort for at forvirre og få os til at tænke på elementære ting og ikke søge forskruede patentløsninger på et mere specielt problem. Dette giver hans skuespil en særlig uhyggelig atmosfære af mystik og usikkerhed.

Pinter stiller os det spørgsmål: Kan vi nogen sinde vide sandheden om noget eller nogen? Kendes den virkelige sandhed? Ingen – selv den, der udfører handlingen – ved præcis, hvad der får ham til at handle. Motiverne til handlingen vil forfatteren ikke tillade os at kende.

Preben Harris.

Harold Pinter

Samuel Beckett

Preben Harris